

РЕФОРМА МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄС: ВПЛИВ НА ЄВРОПЕЙСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА МІЖКУЛЬТУРНУ ГАРМОНІЮ

MIGRATION POLICY REFORM IN THE EU: IMPACT ON EUROPEAN IDENTITY AND INTERCULTURAL HARMONY

Безпалько Ю.Ю., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Шановал К.О., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Наконечна Д.О., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню системи заходів, які запроваджувалися Європейським Союзом протягом багатьох років задля врегулювання питання міграції та вдосконалення міграційної політики, а також її впливу на європейську ідентичність та міжкультурну гармонію. У роботі було проаналізовано висновки та рішення деяких інститутів ЄС, доповіді посадових осіб ЄС, низку наукових досліджень з цього питання. Було наголошено на тому, що сьогодні міграція є серйозним викликом для внутрішньої безпеки країн ЄС, а тому потребує запровадження дієвого механізму управління міграційними процесами. Було звернено увагу на легальну та нелегальну сторони міграції, причини її виникнення, а також на гуманітарну проблему, пов'язану з загибеллю людей.

У роботі зазначено, що міграційна політика ЄС на даний момент не відповідає сучасним викликам масової міжнародної міграції та збільшенню потоків біженців. А система надання притулку є дорогою, несуттєвою і неефективною. Нами було проаналізовано деякі спроби врегулювання питання міграції Європейським Союзом. Серед них, наприклад, розробка Плану дій з боротьби з контрабандою мігрантів на 2015–2020 роки, Плану розвитку міграційної політики ЄС у 2016 році, внесення змін до Шенгенського кодексу, створення Європейського агентства з охорони зовнішніх кордонів країн-членів ЄС (Frontex), Європейського офісу підтримки притулку (EASO), Департаменту міграції та внутрішніх справ Європейської Комісії тощо. Досліджено питання негативних наслідків, які спричиняє міграція. Серед них і зростання міжнародної напруженості на європейському континенті, і велика кількість злочинів, вчинених мігрантами, і культурне розшарування населення держав-членів ЄС та багато іншого. Розкрито питання європейської ідентичності та впливу міграційних процесів на неї.

Авторами статті наголошено на актуальності даного виду наукової роботи, адже відсутність єдиного регламентованого механізму, що регулює такі питання як надання притулку, повернення мігрантів у країну походження, боротьба з негативними наслідками міграції тощо, завдає значної шкоди економічного, соціального та культурного характеру.

Ключові слова: міграція, реформа міграційної політики, біженці, європейська ідентичність.

The article is devoted to researching the system of measures introduced by the European Union over many years to settle the issue of migration and improve migration policy, as well as its impact on European identity and intercultural harmony. Conclusions and decisions of some EU institutions, reports of EU officials, and a number of scientific studies on this issue were analyzed. It was emphasized that today migration is a serious challenge for the internal security of the EU countries, and therefore requires the introduction of an effective mechanism for managing migration processes. Attention was drawn to the legal and illegal sides of migration, the reasons for its occurrence, as well as the humanitarian problem associated with the loss of lives.

It is stated in the work that the migration policy of the EU at the moment does not meet the modern challenges of mass international migration and the increase in refugee flows. And the asylum system is expensive, inconsequential and ineffective. We have analyzed some attempts to settle the issue of migration by the European Union. Among them, for example, the development of the Action Plan to combat migrant smuggling for 2015–2020, the EU Migration Policy Development Plan in 2016, amendments to the Schengen Code, the creation of the European Agency for the Protection of the External Borders of the EU Member States (Frontex), the European the Asylum Support Office (EASO), the Department of Migration and Home Affairs of the European Commission, etc. The issue of negative consequences caused by migration has been studied. Among them are the growth of international tensions on the European continent, and the large number of crimes committed by migrants, and the cultural stratification of the population of the EU member states, and much more. The issue of European identity and the impact of migration processes on it is revealed.

The authors of the article emphasized the relevance of this type of scientific work, because the lack of a single regulated mechanism that regulates such issues as the provision of asylum, the return of migrants to their country of origin, the fight against the negative consequences of migration, etc., causes significant damage of an economic, social and cultural nature.

Key words: migration, migration policy reform, refugees, European identity.

Постановка проблеми. Міграція була і залишається спірним питанням у Європі протягом десятиліть, а політичне та соціальне ставлення до неї коливається від сильного спротиву до відкритого прийняття. Загалом, міграція – це процес переміщення людей або через міжнародні кордони, або в межах однієї країни, що включає будь-які пересування людей, незалежно від причин. Також міграцією називають переміщення населення з постійного місця проживання, пов'язане з перетином певних меж, тобто державних кордонів. Сучасні міграційні процеси залишаються серйозною проблемою для Європейського союзу, як в економічному плані, так і в контексті безпеки країн ЄС в цілому. Неможливість обмежити міграційний тиск погіршує міжнародні відносини між державами-чле-

нами і викликає розбіжності між лідерами, які блокують швидкі й ефективні рішення щодо повернення незаконних мігрантів на їх Батьківщину.

Міграція є серйозним та актуальним явищем в сьогоденні реаліях, а міграційна політика як сукупність засобів держави, спрямованих на регулювання та контролювання міграційних процесів є важливим фактором забезпечення національної безпеки держав Європейського Союзу, оскільки саме від належної міграційної політики залежить можливість досягнення політичної, економічної та соціальної стабільності в суспільстві, а вона, в свою чергу, ґрунтується на соціально-економічних показниках розвитку країни, на основі яких можна оцінити сильні або вразливі сторони кожної держави ЄС як окремо, так і як

частини європейської та світової спільноти. Але у зв'язку зі зростанням міграційних процесів та приїздом біженців до Європи посилюються проблеми, пов'язані з подальшим соціально-економічним розвитком країн та стабільністю їх політичних систем. Саме тому необхідна реформа міграційної політики.

Отже, **метою цієї статті** є дослідження причин міграції та впливу міграційних реформ Європейського Союзу на культурну та соціальну ідентичність європейців, а також на міжкультурну гармонію в Європі. **Актуальність роботи** полягає в тому, що міграційні процеси є серйозним викликом для Європейського Союзу в останні роки. Міграція має великий вплив на культурну та соціальну динаміку європейського суспільства, адже вона не тільки змінює демографічну структуру населення, але й може провокувати суперечності між представниками різних культур, національностей чи навіть менталітетів. Тому дане дослідження має важливе значення для розвитку стійкої та мирної соціальної та культурної інтеграції в Європі. Питанням аналізу реформації міграційної політики ЄС займалися такі фахівці у сфері права Європейського Союзу, як Заставна О., Шеховцова-Бурянова В., Юськів Б., Горбатенко В. та багато інших науковців.

Виклад основного матеріалу. Європейська криза мігрантів 2015 року була періодом значного збільшення руху біженців та мігрантів до Європи у 2015 році, коли 1,3 мільйона людей прибули на континент, щоб шукати притулку [1]. Переважно, це були сирійці, але також серед біженців була значна кількість афганців, нігерійців, пакистанців, іракців та еритрейців тощо. Проте ще у 2010 році Європа зареєструвала значне збільшення кількості біженців через конфлікти на Близькому Сході, в Азії та Африці, зокрема через війни в Сирії, Іраку та Афганістані, та через заворушення в Нігерії, Пакистані, Еритреї [2]. Слід зауважити, що спочатку біженці шукали притулку у країнах поблизу, проте часто умови для життя біженців були дуже поганими: багатьом не дозволяли працювати, вони не мали доступу до медицини, їжі, та були змушені жити в злиднях тривалий час. Через це біженці тікали до країн Європи, які є відносно багатими та комфортними для життя, проте країни південно-східної та центральної Європи, через які втікачі подорожували, щоб дістатися до західної та північної Європи, не звикли та не були готові до раптового руху десятків тисяч біженців через них. Багато хто відреагував, закривши свої кордони з сусідніми країнами, більшість країн відмовлялися приймати прибулих біженців. Разом всі ці події стали причиною міграційної кризи Європи у 2015 році.

Проте питання невпинного руху мігрантів до Європи не вичерпало себе і на сьогодні. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило великий потік біженців у західному напрямку. За даними Агентства ООН у справах біженців (UNHCR) близько 4,9 мільйона біженців (станом на 14 березня 2022 року) були зареєстровані у статусі шукачів тимчасового притулку. Найбільше – у Польщі, а також у Німеччині, країнах Балтії, Румунії і Словаччині [3].

Зайнятість біженцями з України дещо відсунула на другий план ситуацію зі зростаючим міграційним потоком на південному сході ЄС. За останній рік різко зросла кількість шукачів притулку із Сирії, Афганістану, Пакистану та Єгипту, а також кількість нелегальних перетинів кордону, яких зареєстровано вже близько 280 тисяч. Це найбільша кількість з „кризи біженців“ у 2015 році.

Варто зазначити, що міграція має дві сторони: легальну та нелегальну. Легальною, або ж законною стороною вважається трудова міграція населення, тобто переміщення працездатної особи з метою працевлаштування на певний термін. Однак найбільш масовою та небезпечнішою є нелегальна міграція до країн Європейського Союзу – тобто така, що представляє собою незаконний в'їзд або

порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування у країні в'їзду, і останніми роками даний вид міграції зростає в геометричній прогресії. Нелегальна міграція стала стійким і масштабним явищем, що впливає на соціально-економічні та політичні процеси у багатьох країнах сучасного світу. Вона дестабілізує національний ринок праці, призводить до масових порушень прав мігрантів, створює осередки напруженості в місцях їх концентрації, негативно впливає на кримінальну обстановку в країні. Нелегально зайняті мігранти не входять до сфери офіційного працевлаштування й, відповідно, оподаткування, що завдає фінансових збитків державі-реципієнту. Оскільки нелегальні мігранти часто вдаються до кримінальної діяльності (контрабанди, проституції, наркотрафіку, нелегальної торгівлі зброєю тощо), їх розглядають як фактор загрози національній безпеці країни. Все це викликає занепокоєння серед тих країн, які стикаються з проблемою нелегальної міграції [4]. Серед причин поширення нелегальної міграції також слід назвати недосконалу систему депортації біженців ЄС. За висновками фахівців, фактично виконується лише третина рішень про відмову в наданні притулку.

Починаючи з 2000 року, Міжнародна організація з міграції кожні два роки випускає доповіді про міграцію у світі. Доповідь про міграцію у світі 2022 року, одинадцята в серії доповідей про міграцію у світі, була підготовлена для того, щоб сприяти поглибленню розуміння міграції та мобільності у всьому світі. Зокрема, у звіті про світову міграцію за 2022 рік зазначається, що за поточними глобальними оцінками, у 2020 році у світі нараховується близько 281 мільйонів міжнародних мігрантів, що дорівнює 3,6 відсоткам світового населення, з них 30 мільйонів мігрувало до країн Європи [5].

Причин виникнення міграції досить багато, але їх можна об'єднати у такі групи:

1. Економічні фактори: низька заробітна плата, високі рівні безробіття, нерівність у доходах, погані умови життя та економічна нестабільність у країні походження.

2. Політичні фактори: переслідування, конфлікти, війни, відсутність свободи та демократії, політична нестабільність, або обмеження свободи вираження своїх політичних переконань.

3. Соціальні фактори: низький рівень освіти, обмежені можливості отримання кваліфікованої роботи, недостатність доступу до медичної допомоги та інших соціальних послуг, голод, дискримінація за ознаками раси, національності, етнічності, походження гендерної ідентичності та/або вираженні, сексуальної орієнтації тощо.

4. Культурні фактори: культурний шок, незручності у пристосуванні до іншої культури, відсутність спільної мови, релігійні утиски.

5. Інші фактори: природні катаклізми, що загрожують здоров'ю та життю людини, зміни клімату, географічні обмеження, нелегальна торгівля людьми тощо.

Поряд із зазначеними варто наголосити ще й на такій гуманітарній проблемі. Мігранти досить часто перепливають Середземне море цілими сім'ями, з новонародженими дітьми, вагітними жінками, особами похилого віку. Тисячі людей так і не досягають берегів омріяної Європи. Більшість із них відпливають від берегів своєї батьківщини на переповнених ненадійних судах і човнах. Відповідно до даних Міжнародної організації з міграції, в 2017 році понад 3 тисячі осіб потонули або зникли безвісти під час спроби перетнути Середземне море. За останні чотири роки кількість загиблих становить понад 20 тисяч. Проте біженців це не зупиняє, і вони щораз новими та новими «партиями» долають небезпечні відстані морем. Тому гуманітарний аспект проблеми міграційних потоків яскраво свідчить про те, що ці тенденції є небезпечними для тисяч людей, які наважуються таким чином змінити своє життя [6].

Міграційна політика ЄС на даний момент не відповідає сучасним викликам масової міжнародної міграції та збільшенню потоків біженців. На думку колишнього помічника Управління Верховного комісара ООН Мортена Лісборга нинішня система надання притулку є дорогою, несуттєвою і неефективною. Вона просто не пристосована для вирішення майбутніх криз, пов'язаних з біженцями та мігрантами. Мортен Лісборг пропонує ЄС шукати рішення, відповідно до яких країни ЄС, незалежно від міграційного тиску, самі можуть визначати, скільки і яких мігрантів вони можуть прийняти. Для цього потрібно остаточне заперечення нинішньої міграційної парадигми для будь-якого мігранта, що прибуває на територію держав ЄС. Мігранти могли би отримувати юридично гарантовані права на проживання до тих пір, поки не буде прийнято рішення по їхній справі. Існує необхідність в ухваленні колективних і єдиних рішень. У разі розбіжностей ЄС не зможе впоратися з триваючою міграційною хвилею [7].

У 2015 році Європейською комісією було запропоновано систему заходів щодо вдосконалення міграційної політики Європейського союзу. По-перше, було прийнято рішення про посилення присутності ЄС у світі. Підкріплювалося це рішенням Планом дій з боротьби з контрабандою мігрантів на 2015–2020 роки, яка закріплює стимуляцію правоохоронної і судової діяльності, вдосконалення процесу збору та обміну інформацією про мігрантів, зміцнення співпраці з країнами, що не входять в ЄС, для боротьби з нелегальною міграцією. Був також змінений Шенгенський кодекс про кордони 2006 року відповідно до положення Європейської комісії від 15 березня 2017 року. Реформа ввела обов'язковий регулярний контроль абсолютно всіх осіб, які перетинають кордони Європейського Союзу [8]. У зв'язку зі зростаючою загрозою тероризму в ЄС були прийняті нормативно-правові акти – Система інформації і авторизації поїздок в ЄС (ETIAS) і Система в'їзду-виїзду (EES). Система інформації та авторизації поїздок в ЄС, яка використовується у разі безвізових поїздок, повинна з'ясувати в кожному конкретному випадку, чи становить іммігрант небезпеку для ЄС. А Система в'їзду-виїзду покликана збирати відомості про в'їзд або виїзд іммігрантів і стати інструментом, доступним для прикордонних служб ЄС [8].

Важливим кроком міграційної політики ЄС є розробка Плану розвитку міграційної політики ЄС, який мав на меті забезпечити комплексний та скоординований підхід до управління міграцією в ЄС. Цей План був прийнятий у червні 2016 року і складався з кількох ключових елементів. До них належать: покращене управління зовнішніми кордонами ЄС, посилена співпраця з країнами походження та транзиту мігрантів, ефективніша система надання притулків, розширення шляхів легальної міграції та впровадження заходів щодо боротьби з нелегальною міграцією. Крім того, план також спрямований на вирішення питань, пов'язаних з інтеграцією мігрантів до ЄС та політикою повернення. Щоб підтримати впровадження цих заходів, ЄС виділив значні кошти державам-членам і створив численні агентства, відповідальні за різні аспекти управління міграцією, такі як Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів ЄС (Frontex), Європейський офіс підтримки притулку (EASO), а також Департамент міграції та внутрішніх справ Європейської Комісії. План розвитку міграційної політики ЄС був прийнятий неоднозначно, деякі критики стверджували, що він недостатньо спрямований на вирішення основних причин міграції, таких як бідність і конфлікти в країнах походження. Незважаючи на це, план є значним кроком вперед у забезпеченні єдиного та скоординованого підходу до управління міграцією в ЄС, що є важливим для вирішення цієї складної та багатогранної проблеми. Цей план досяг певних помітних успіхів у міграційному регулюванні, таких як зменшення кількості мігрантів, які прибувають

до Європи, і підвищення ефективності процедур надання притулку. Однак, План розвитку міграційної політики ЄС стикається зі значними проблемами, включаючи постійну політичну поляризацію між державами-членами щодо питань, пов'язаних з міграцією, і необхідність збалансувати права людини з необхідністю захисту національної безпеки та суверенітету. Підсумовуючи, План розвитку міграційної політики ЄС представляє значну спробу забезпечити комплексний та скоординований підхід до управління міграцією в ЄС.

У 2017 році міграційна політика ЄС посилилася. На саміті, проведеному в Брюсселі 19 жовтня 2017 року, було визначено, що підхід держав-членів та інституцій ЄС до забезпечення повного контролю над кордонами повинен бути консолідований. При цьому у Висновках Європейського Союзу вказується, що він готовий реагувати і припинити будь-які спроби нелегально перетнути кордони держав-членів ЄС [9].

Однак врегулювання питання аж ніяк не стало більш зрозумілим, оскільки в Євросоюзі існує проблема «замкненого кола», яка полягає, з одного боку, в протистоянні іммігрантським потокам, а з іншого – в дотриманні принципів захисту прав мігрантів, боротьби з бідністю тощо [10]. Європейські країни, у політичній діяльності яких пріоритетом є права людини, змушені вибирати між ліберальними цінностями і власною безпекою. Кризу принципів солідарності і справедливого розподілу відповідальності, яка спостерігається в ЄС, можна віднести до ключових факторів неефективної міграційної політики Євросоюзу. Представники Європейської комісії та держав, які підтримують прийняття мігрантів, наголошують на необхідності виконання міжнародних зобов'язань, загострюючи увагу на пріоритеті безпеки мігрантів. Противники приймання мігрантів підкреслюють, що найвища цінність – це безпека держави і її громадян, а міграція – це економічний, цивілізаційний, культурний і релігійний ризик [11].

У прес-конференції за підсумками спеціального засідання Європейської ради від 10 лютого 2023 року Урсула фон дер Ляєн зазначила, що Європейський Союз погодив два основні напрямки боротьби з напливами мігрантів. Один із них це прийняття Пакту ЄС з міграції та притулку. Процеси надання притулку та повернення мігрантів у країну походження буде уніфіковано. У цьому контексті, ЄС буде дотримуватися концепції „безпечних країн“ і співпрацюватиме з ними щодо повернення мігрантів. Повернення буде проводитися згідно уніфікованої процедури, тобто, якщо одна країна ЄС вирішила повернути мігранта, то інші країни повинні приймати це рішення без повторного розгляду. Ця робота буде проводитися за участю всіх відповідних європейських структур, таких як Frontex, Агентство ЄС з надання притулку та Europol. Другий напрямок стосується здійснення окремих оперативних заходів щодо змицнення зовнішніх кордонів. Такі заходи повинні полягати у кращому екіпіруванні персоналу, наданні мобільних засобів, автомобілів, камер, встановленні охоронних веж та електронних систем спостереження, будівництві доріг вздовж загороджень для патрулювання тощо. «Міграція є європейським викликом, що потребує європейської відповіді. Ми маємо працювати над цим разом, всі 27 країн. Така єдність дозволила нам успішно захищатися від гібридних атак з боку білорусі, від перетворення мігрантів на зброю. Це також дозволило нам прихистити у нас мільйони українських біженців, що рятувалися від путінських бомб. Ми маємо вивчити ці уроки минулого – коли ми діємо разом, то немає викликів, які б ми не могли подолати», – зазначила глава Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн [12]. Ми вважаємо, що даний крок є необхідним, оскільки ЄС варто переглянути всю систему охорони зовнішніх кордонів та надати цілеспрямовану допомогу європейським країнам, які особливо відчувають міграційний тиск після міграційних криз, що почали тур-

бувати ЄС протягом останніх кількох років, таких як потік сирійських біженців з Туреччини та штучна міграція на кордонах з Білоруссю, що була викликана диктаторським режимом в країні.

Незважаючи на спроби нормативного та інституційного врегулювання питання міграції та боротьби з незаконною міграцією, деструктивні явища все ще існують у економічному, суспільному, культурному та політичному житті держав-членів ЄС. Сьогодні багато європейців сприймають міграцію як одну з провідних проблем європейського суспільства. Під впливом негативного наслідку міграції розуміється зміна культурної та релігійної складової історичної моделі національної ідентичності європейців. Занепокоєння щодо негативного впливу міграції на ідентичність є далеко не нові, але на теперішній час ця проблематика набирає глобального масштабу. Проблеми зростання кількості мігрантів серйозно впливають на зміст національних ідентичностей країн Західної Європи. Наплив вихідців з Азії та Африки в промислово розвинуті країни Європи провокує випадки насилля на національному і расовому ґрунті. Кількість мігрантів у країнах Європи досягла того рівня, що безпосередньо може змінити європейську ідентичність [13].

Надмірний потік мігрантів зумовив зростання міжнародної напруженості на європейському континенті. Йдеться насамперед про формування на території європейських держав замкнених зон, населених окремими етнічними групами. Сьогодні у великих європейських містах існують цілі етнічні квартали. Наприклад, населення передмістя Кройцберг у Берліні на третину утворюють іммігранти, що породжує дискримінацію місцевого німецького населення, яке проживає в турецьких чи інших подібних кварталах. В Бухаресті, не дивлячись на порівняно незначну кількість мусульман, на турецькі гроші побудована найбільша мечеть у Європі.

Економічний ефект від напливу іммігрантів уже в середньостроковій перспективі виявляється ілюзорним, оскільки зникають стимули для впровадження інновацій. Дешева робоча сила потребує збереження дешевих, спрощених засобів виробництва певної продукції, уповільнення процесів внутрішньої інтеграції населення. Міграція консервує і поглиблює нерівність, гальмує модернізацію приймаючих країн. За цих умов іммігранти воліють селитися компактно і відповідно в них зникають стимули для досконалого вивчення мови, законодавства, культури країни проживання. Натомість висококваліфіковані фахівці – представники Франції, Голландії, Німеччини – масово емігрують зі своїх країн до Канади, Австралії, Нової Зеландії, аби не утримувати за свій рахунок іммігрантів. Поряд з цим зростають непередбачувані видатки на вирішення міграційної кризи [14].

З іншого боку незаконна міграція призводить до виникнення загроз для життя громадян країн ЄС, оскільки статистичні дані свідчать про те, що більшість злочинів, здійснених на території ЄС, вчиняють саме мігранти [15]. Організовані угруповання також зростають у популярності на фоні зростання злочинності. У свою чергу, діяльність цих кримінальних мереж призводить до появи незаконного бізнесу, такого як контрабандне переміщення мігрантів з третіх держав, торгівля людьми та інших явищ. Нелегальна міграція також може провокувати соціальне розшарування суспільства, ксенофобію, екстремізм та тероризм. Після терористичних актів у Парижі, Ніцці та інших європейських містах ісламофобія в Європі загострилася. Виникнення політичних сил, які, наприклад, висловлюють необхідність запровадження принципу перерозподілу потоку біженців по всіх державах-членах ЄС, фінансування міграційних служб із бюджету Євросоюзу, а не з національних бюджетів, неприпустимість існування паралельної мусульманської влади в районах компактного

мешкання іммігрантів тощо, організовують багатотисячні мітинги щодо цього, породжує небезпечну тенденцію до жорсткого соціокультурного та міжрелігійного протистояння, яке загрожує виходом за рамки нормативно-правового поля [14]. Як бачимо, навіть при існуванні універсальних прав людини, ситуація з їх дотриманням не є однозначною. Часто можна спостерігати порушення прав людини, особливо у ситуаціях конфліктів та криз. Тому потрібно забезпечити постійну увагу та моніторинг за дотриманням прав людини, а також вживати заходів для захисту та відшкодування прав тих, хто став жертвою порушень.

Культурна сфера в Європейському Союзі стикається зі специфічними викликами, оскільки чисельність мігрантів сильно впливає на національну культуру і змінює роль національної держави у європейських країнах. Через міграцію, особливо нелегальну, руйнується суверенітет, формуються ізольовані етнічні громади. Це культурне розшарування може мати негативні наслідки для ЄС, включаючи потенційні конфлікти між етнічними групами та поступове зникнення європейських культурних цінностей внаслідок змішування різних культур. Інколи міграція навіть породжує у європейських країнах націоналізм у його крайніх проявах.

З огляду на вищезазначене можна зробити висновок, що етнічне різноманіття внаслідок міграції значно підриває національну ідентичність країн Європи. Зміна складу населення в перспективі може потягнути за собою тяжкі наслідки політичного, соціального, економічного характеру, що в тому числі призведе до кризи ідентичності в Європі. Оскільки переселенці несуть в собі іншу культуру та релігійні вірування, які не властиві європейцям, міграція є великою проблемою для європейської ідентичності.

Висновки. Міграційний рух населення є невід'ємною складовою демографічних процесів і саме з метою вирішення демографічної проблеми в державах-членах, Європейський Союз проводить міграційну політику, яка має створити сталий механізм управління міграційними процесами. Однак відсутність координації між діями держав в питаннях міграційного регулювання та недоліки в організації та правовому унормуванні спричинили міграційну кризу, яка впливає на єдність Європейського Союзу як взірця демократії та викликає втрату довіри з боку населення. В світлі цього, сфера міграційної політики потребує реформування та впровадження нових засад та підходів для ефективного регулювання нелегальної міграції. До пріоритетних шляхів розвитку можна віднести створення єдиної системи притулку на рівні ЄС, посилення допомоги державам-членам, що зазнають найбільших наслідків від міграційних процесів, та забезпечення посилення охорони зовнішнього кордону ЄС та боротьби зі злочинними організаціями, що нелегально переправляють мігрантів до держав-членів ЄС. В умовах, що склалися, ЄС може розглядати перехід від політики мультикультуралізму до м'якої асиміляції мігрантів неєвропейського походження як перспективний. Варто зазначити, що зміни в міграційній політиці ЄС відбуваються поступово, але глобальні виклики, пов'язані з нелегальною міграцією та різним рівнем розвитку європейських країн, значною мірою ускладнюють консолідовані зусилля держав-членів ЄС. Європейським лідерам необхідно пам'ятати, що спосіб, у який вони підходять до міграції, матиме довготривалий вплив на європейську ідентичність і міжкультурну гармонію. Тому для політиків ЄС вкрай важливо віддавати пріоритет розробці політики, яка є не лише ефективною, але й враховує культурні та суспільні наслідки їхніх рішень. Роблячи це, вони зможуть краще орієнтуватися в складнощах міграції та гарантувати, що Європа залишиться різноманітним та інклюзивним континентом, який цінує внесок і унікальну ідентичність кожного з своїх громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Filzmaier P. The migrant crisis : European perspectives and national discourses : підручник / ред.: M. Barlai та ін. Zürich : Lit Verlag, 2017. 386 с. URL: https://books.google.com.ua/books?id=PhwmDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 10.03.2023).
2. Zaragoza-Cristiani J. Analysing the Causes of the Refugee Crisis and the Key Role of Turkey: Why Now and Why So Many?. Robert Schuman Centre for Advanced Studies; EUI, 2015. 34 с. URL: https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/38226/RSCAS_2015_95.pdf?sequence=1 (дата звернення: 10.03.2023).
3. Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. URL: https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.92194970.188031801.1670859078-711474979.1670859078 (дата звернення: 10.03.2023).
4. Нелегальна міжнародна міграція: причини та небезпека. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. С. 179–183. Режим доступу: [http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4861/27\(1\).pdf?sequence=1](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4861/27(1).pdf?sequence=1) (дата звернення: 18.03.2023).
5. World Migration Report. *International Organization for Migration, IOM*. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/> (дата звернення: 19.03.2023).
6. Алгаш В., Піттель А. Сучасна міграційна криза як виклик для Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. Т. 12. С. 334–338. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.12.61> (дата звернення: 31.03.2023).
7. Заставна О. Міграційна політика ЄС у контексті безпеки країн Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 276–281. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.46> (дата звернення: 31.03.2023).
8. Szymańska J. Strategia Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego: priority, bariery, efekty. *Studia BAS*. 2017. Т. 3, № 51. С. 159–186. URL: [http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/A1BC2DED7D50DFF7C12581B600395365/\\$File/7%20Jolanta%20Szymańska%20Strategia%20Unii%20Europejskiej%20wobec%20kryzysu%20migracyjnego%20priority,%20bariery,%20efekty%20Studia%20BAS%20nr%203%20201.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/A1BC2DED7D50DFF7C12581B600395365/$File/7%20Jolanta%20Szymańska%20Strategia%20Unii%20Europejskiej%20wobec%20kryzysu%20migracyjnego%20priority,%20bariery,%20efekty%20Studia%20BAS%20nr%203%20201.pdf) (дата звернення: 22.03.2023).
9. European Council Conclusions on Migration, Digital Europe, Security and Defence. Брюсель, 2017. 10 с. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/23920/19-euco-conclusions-migration-digital-defence.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).
10. Пак Н. А. Міграційна політика Європейського Союзу: проблеми і перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2017. Вип. 6. С. 54–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2017_6_11 (дата звернення: 28.03.2023).
11. Юськів Б. Н. Криза міграційної системи ЄС як виклик безпеки європейської регіональної системи міжнародних відносин. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2017. № 15. С. 17–24 (дата звернення: 28.03.2023).
12. Press conference opening remarks by Ursula von der LEYEN, President of the European Commission. EC AV PORTAL. URL: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-237265> (дата звернення: 30.03.2023).
13. Шеховцова-Бурянова В. Міграція як проблема національної ідентичності в Європі. *Гуманітарний корпус*. 2021. Т. 2, № 4. С. 117–118. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35538/gum_41_2.pdf?sequence=3#page=117 (дата звернення: 31.03.2023).
14. Горбатенко В. Надмірна міграція і порушення політичної стабільності на європейському континенті. *Studia Politologica Ucraino-Polona*. 2017. Вип. 7. С. 20–28. URL: <http://journals.uran.ua/spup/article/view/164816> (дата звернення: 31.03.2023).
15. Офіційний сайт Євростату (база даних). URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 31.03.2023).